

18- k szám. Május 2. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:

SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:

EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasábos petsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁBENÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Gróf Zrínyi Miklós.“ *Maislis Ferenctől.* — „Éjféli ut.“ (Költ.) *Udvardy Gévától.* — Egyiptom. — „A koronázási jelvények.“ — „Hogyan építkeztek az ősemberek?“ *Acsei Sándortól.* — „A párisi kiállítás osztrák parkja.“ — „Dél-Amerikai élet.“ — „Látogatás két uralkodónál Afrikában.“ *Kiss Endréltől.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Ká-*

rolytól. — „Vegyes közlemények.“ — „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“
Képek: „Zrínyi Miklós szigetvári arcképe.“ — „A koronázási jelvények.“ — „A párisi kiállítás osztrák s magyar parkja.“ — „Egy braziliai kézműves.“ — „Karrikatúrák.“

Ujdonságok.

* (A legérdekesebb ujdonság most) a magyar királyi testőrség fölállítására, melyet ő Felsége egy apr. 21-ikéről kelt rendeleténél fogva a koronázásig szervezni fognak. E testőrség elsőbb tisztjei már ki is vannak nevezve: kapitánya lett gr. *Haller Ferenc* lovassági tábornok, főhadnagya: b. *Wernhard István* altábornagy; alhadnagya: *Bujanovics Agost* vezérőrnagy; *Tóth Sándor* és gróf, *Török Miklós* nyugalmazott ezredek pedig őrmesterek. E testőrséget *Mária Terézia* állítá föl 1760. sept. 11-iki rendeletével. Költségeit az ország viselte, s kapitányai az ország zászlósai közé tartoztak. 1760. sept. 23-ikán tette le az esküt Pozsonyban s legelőször ugyanazon év 1760. okt. 1-sőjén pompázott, midőn *Isabella pármái hercegnő II. József* menyasszonya vonult be Bécsbe. Rendes díszöltözete ez volt: A legfinomabb skarlátszínű dolmány és magyar nadrág, cobolylyal prémezve és ezüsttel himezve; a vállakon tigris kacagány, magas kalpag nagy kócsagtollal; a nemes fehér lovak csótárjai zöld bársony, a szerszám vert ezüstös. A régi gárda irodalmunk történetében is szerepel. Régi költők, mint *Barcsay, Báróczy Sándor, Bessenyei György, Czirjék Mihály* s később *Kisfaludy Sándor* gárdisták voltak. A magyar testőrség 1848. sept. 14-ikén mondott le szolgálatáról, s tagjai kevés kivétellel a honvédszázlok alá álltak. Azelőtt a megyék ajánlottak be nemes ifjakat s minden megye képviselve volt. Most ez nem így lesz, s a gárdisták számát egyelőre csak harminckettőre határozták.

* (Koronázási hírek.) A koronázási ünnepélyek rendezésével megbízott udvari személyzet is Budapestre érkezett már, hogy megtegye az előkészületeket. Ő Felségét jövő hó elején várják Budára, hol május közepéig fogna időzni s ekkor fölranduland Bécsbe, a birodalmi tanács megnyitására, minek megtörténtével Ő Felségeik ismét visszajönnek. A koronázás június 1-je és 10-ike közt fogna megtörténni. A koronázási ünnepélyre minden megye, sz. kerület és város három-három banderialistát küld, a megye s illetőleg a kerület és város zászlójával, s az ország különféle vidékeiről egy-egy táncos pár fog a tábormezőn tartandó ünnepélyen részt venni, s így a különböző népviseletet bemutatni. A Lloyd-épületnek homlokzat díszítését s jobbról és balról a két diadalivet gr. *Szapáry* helyettes lovászmester fogja országos költségen csináltatni, miért is a város saját költségén az egyik diadalivet a városháza és a kegyesrendűek épülete közt, a másodikat a váci-utcának a Deák-utcába nyíló végén fogja felállítani. A harmadik diadalivnek felállítási helye, mely a ter-

vezet szerint a legpompásabb lesz, attól van föltételezve, vajjon ő felségeik a vasuton vagy a gőzhajón fognak-e leérkezni. A váci utca, valamint a Doróttya-utca négy díszcsillár és négy keresztbe-futó fűzér által lesznek ékítve. A Lloyd-épület egész első emeletét, valamint a felállítandó állványokat is a társulat a h. lovászmester ur. rendelkezésére bocsátotta, mi által a királyné Ő Felségét nagyobb hölgykoszoru környezheti s a diplomatai karnak is szép hely jutand. A Lloyd-társulat ezen készségét a gróf ur. azáltal viszonzta, hogy a társulatnak az általa a lánchid-téren állítandó állványokon 200 jegyet fog adni. A 9 lábnyi magas királyhalom építéséhez már hozzáfogtak, s fölmerült az eszme, hogy a pozsonyi koronázási halom földjét hozzák el, mely az ország minden megyéjéből van összehordva. Azonban kár volna Pozsonyt e történeti nevezettségétől megfosztani s ha már a régi hagyományos szokást szem előtt akarják tartani, könnyen össze lehet hordani a megyékből a földet. Bizonyosnak állítják, hogy a templomi ünnepély alatt csakugyan *Liszt Ferenc* koronázási miséjét adják elő. Az akadályokat *Falk Miksa, Császárné Ő Felsége* magyar irodalmi tanára háritotta el. A koronázási bandériumhoz a nemz. színház is hozzá járul, s igazgatósági intézkedés folytán két tagja vesz benne részt, kiknek fölszerelési költségeit a színház viselné.

* (Ő Felségeik Budapestre jöttéről) egész határozottsággal írják a bécsi lapok, hogy az máj. 14-ikén megtörténik. Az uralkodó-párral a császári gyermekek is lejönnek. Az udvar május vége felé Gödöllőre megy, s ott fog időzni a koronázás idejéig. A koronázásról abécsi lapok is azt hallják, hogy jun. elején történik meg. Itt Pesten azt is hallani, hogy *Sz. István* király napjáig halasztának el.

* (A Kisfaludy-társaság) apr. havi ülésében *Bartalus István* értekezett a 16. és 17. századbeli egyházi zenéről. Tüzetesebben szólt a magyar egyházi zenéről, mely a római egyöntetűség alól nemzeti irányban mindig kiszabadítá magát, s *Toldy Ferenc* nyomán elősorolta a fennmaradt énekes könyveket. — Ez ülésben a buzgó pénztárnok *Szöke János* urnak ismét örvendetes jelenteni valója volt. Bejelentett ugyanis ismét tíz új alapító tagot, kiknek mindegyike 100 forinttal gyarapítá a társaság tőkéjét. Az alapítók következők: a nyirbátori kaszinóegylet, *Kacs Kovács Ignác, Szigethi Ábor, Karcag Béla, Baumgarten Fülöp, Baumgarten Ignác, Baumgarten Ferdinánd, Baumgarten Károly, Adler Dávid* és *Neuvelt Ármin*. A hat utóbbi előkelő pesti izraelita hazákfia.

Harmadik évi folyam.

18. szám.

Május 2. 1867.

Gr. Zrinyi Miklós.

Ha tisztelettel viseltetünk azon egyének iránt, kik éles elme, ernyedetlen szorgalom és lankadat-

lan munkásság által az irodalom vagy a művészet bármely területén hírkoszorút szereztek maguknak; ha a kötelesség sugallatát követvén, hálát szavazunk oly férfiaknak, kik a hazasorsa fölött öröködni hivatvák és pályájukon kitarító erélylyel és buzgósággal küzdenek; ha elismeréssel hódolunk azoknak, kiknek törekvései és fáradozásai a közjó előmozdításában, terjesztésében és gyarapításában öszpontosulnak: úgy bizonyára kegyelettel hajol meg a honfi, midőn emlékével találkozik ama férfinak, ki nemes önfeláldozással kimutatá, miszerint többre becsülé hazáját, mint saját életét.

Zrinyi hősies életének története oly kimerítő és jeles leírásokban forog az olvasó közönség kör-

ben, többek közt a Salamon Ferenc által irt s 1865-ben „Az első Zrinyiek“ cím alatt megjelent

nagybeesü és terjedelmes könyvben, — mikép annak egész terjedelmébeni részletezését fölöslegesnek véljük, annál is inkább, mivel újabb, még nem ismert adatokat hozzá — bármennyire is törekedtünk — nem sikerült kikutathatnunk, s e helyütt csak föbb vonásait akarjuk röviden elősorolni.

Mindenek előtt tudnunk kell, hogy a Zrinyiek a hajdani gr. Brebir-család ivadékaival valának, a Zrinyi nevet pedig 1347-ben vették fel Zrinyi váráról. Gróf Zrinyi Miklós, hat testvér legifjabbika s idősb gr. Zrinyi Miklós fia, szül. Vásonkeőn, Veszprémmegyében 1518 ban.

Zrinyi Miklós szigetvári arcképe.

12 éves korában már oly férfiasan harcolt a törökök ellen Bécs ostrománál, hogy V. Károly császár harci paripával és arany láncal ajándékozta meg

öt, s ezóta bátorsága, elszántsága és vitézsége nőttön nőtt. Különösen kitünteté magát a Zápolya s a vele szövetségelt Szulejman szultán elleni hadjáratokban. Az elő- és utódandárt csaknem mindig ő vezénylé. Különösen tökélyesíté a könnyű lovaság szolgálatát. Hősies alakja, élénksége, bőkezűsége a jutalmazásban, részrehajlatlan komolysága a büntetésben a legnehezebb vállalathoz is föltétlenül alája veték bátor seregeinek hajlandóságát.

Midőn Magyarországon a háboru ujra kitört, a törököktől Budát és Pestet, melyek már egy év óta az ozmánok zsarnoksága alatt szimlödtek, visszafoglalni akarván, Zrinyi hon hagyta nejét, Fransepán Katalint, 400 vitézével Pest alá sietett s mint villámfergeteg rohant az ellenségre. A diadal, melyet itt aratott, oly fényes vala, hogy Ferdinand a 24 éves daliát Horvát-, Tót- és Dalmátország bánjává tevé. E minőségben 12 évig védte Horvátországot a törökök ellen, míg végre elüzte őket.

1557-ben lemondott a báni hivatalról, a király pedig évek hosszú során át szerzett érdemeit jutalmazandó, Magyarország tárnokává nevezte ki.

De a haza iránti szeretetből e méltóságról 1561-ben lemondott, s dunántuli kapitány és Szigetvár várnagya lön. — Nádasdy *) halála után a nádori méltóság után törekedett, mit azonban el nem érthetett, s csak mint tárnokmester vitte I. Miksa előtt az arany almát a koronázás alkalmával.

Zrinyi Szigetvárból számtalanszor nagy csapatokkal visszaverte a rablani jövő török csoportokat s ezért Szulejman régtől vágyott boszut állani rajta. Midőn Zápolya segítségért folyamoda a szultánhoz, ekkor 76 éves korában 1566. év nyarán 200,000-nyi sereggel indult Magyarország felé s augusztus elején Zrinyi várát szállotta meg. Rettentő volt az ellenség száma, Zrinyi azonban oly hősiesen védelmezte magát, hogy a török, dacára tulnyomó erejének, többször fölszólítá őt, hogy adná föl a várat s érte egész Horvátországot neki adja birtokul; ő azonban megvetéssel utasított el magától minden ajánlatot, s bajnokaival életének végleheletéig halálos csapatokat osztogatott. Az ostromlás Szulejman 20,000 emberének és saját életébe került; Zrinyi pedig oly halállal mult ki (szept. 7-kén), hogy méltán nevezhető magyar Leonidásnak, s így:

„Honfi! ha föllépsz dűledék várára Szigetnek,
Sírva ne emlits szót sajnós eleste felől:
Ott hős Zrinyi körül bátor daliái fekszenek.
Gyöngé panaszzózat bántja nagy álmaikat.“

S most még néhány szót mellékelt rajzunkról. Ennek olajfestményü eredetije Szigetvár tanácskozmányi termében függ, hol az egész város díszüil szent ereklye gyanánt őriztetik s a „Zrinyi-ünnepély“ *) alkalmával a város-ház előtt levő transparent ékeül szokott rendesen kitétetni, sajnós azonban, hogy e képről egyéb adatokkal nem birunk.

Maistis Ferenc.

Éjféli út.

— Herwegh után. —

Miként az éjféli szellemszárnya járok
A hosszú csöndes utcák mentiben;
Csak egy órája, hogyan mosolygának,
Hogy sirtak itt . . . s most minden megpihen.
Mint a virág, az élves kedv kiszáradt,
A nappal bánat, gond elszálltanak,
A serleg nyugszik, a mely bortul áradt,
A világ bágyadt — hadd aludjanak!

Mint ha — lezúgva egy nap zaja, vésze —
Kivész szivemből boszú, gyűlölet:
Elárad a hold kibékítő fénye,
S bár érne minden hervadt levelet!
Könnyen, mint hang s a csillagfény rezegnek,
Repül lelkem a végtelenen át,
S mint ha magába száll, az embereknek
Titkos álmába beszövi magát.

Árnyékom rezzen kém gyanánt kísérve,
— Megállok halkán a börtön előtt; —
Leghűbb fiad — nézd oh hazám! — s mit ére?
Szerelmeért te így fizetted őt!
Ászik — s tán érzi, mit vettek el tőle?
Tölgyfáihoz az álmok elvívék?
Tán látja, mint lesz koszorúza fője?
— Szabadság atyja! hagyd álmodni még!

Lám a nagy urnak mily jó védpaizs
A büszke vár, a bíbor és a fény;
S kardért nyúl karja még álmába is,
Gyötrelmet hordva dúlt tekintetén.
Miként cimere: sápadt, és az akla
Ménektől nyüzsg, s ha bírna, futna rég;
De földre rogy, s a föld megéng alatta
— Boszuló isten! hagyd álmodni még.

*) Nádasdynak Szigetvárott könyvnyomdájja volt Abády Benedek felügyelése alatt, s ebből került ki 1539-ben az első magyar Grammatika Erdősy Jánostól, ugyaneztől 1541-ben a sz. írás magyarra fordítása.

*) A „Zrinyi-ünnepély“ évenkénti illő megtartására néhai ft. Juranics László, pécsi kanonok ur alapítványt lön.

Lenn a pataknaál kis kunyhócska állott,
 Erény, s az inség osztakozva rajt,
 S az Ur adott az árva pórnak álmot,
 Mely éber gondját elaltatja majd.
 Mit ez hint néki, mindegyik magvából
 Aranykalászt hoz az egész vidék,
 A keskeny kunyhó egy világgá tágul
 — Szegények atyja! hagyd álmodni még!

Lelkem a végső ház padjához téved
 Önkénytelen, hogy áldást esdene:
 Szeretlek lányka! ámde nemcsak téged,
 A szabadságé lelkemnek fele.
 Feléd a légből szelid galamb'lebben,
 Én mintha futni haremént hallanék,
 Te lepkét látsz, én keselyt képzetemben
 — Szerelem istene! hagyd álmodni még!

Udvardy Géza.

E g y i p t o m.

(Vége.)

Chufu nagy gúlája egy 140 láb magas földemelvényn áll s még 514 lábra emelkedik ezen fölül. Azonban nem egyedül és nem is épen a magasság az, mi annyira meglepi a nézőt, hanem a tömeg, az a roppant tömeg imponál! Mindenik oldal az alapon 818 láb hosszú, tehát $1\frac{3}{5}$ akkora, mint a magasság. A gúla 669,124 négyszög lábnyi területet foglal el, s tartalma *száztizennégy millió, hatszáznegyvenháromezer kétszáznegyvenöt köbláb*. A keresztények legnagyobb templomát, a pompás Pétertemplomot Rómában, kényelmesen el lehetne rejteni a gúlában a nélkül, hogy kilátszanék belőle, vagy csak felületét is érintené!

Mily roppant mennyiségű kő szükségeltetett csak ezen egy sírnak felállításához is! Hány várost lehetett volna ebből építeni! S minő mérhetetlen fáradság és munkába került ezen köveket a sziklából kitörni és a Nilushoz szállítani. Ugyanis fönn a keleti hegyek közt vágták a köveket s a hely, hol ez történt, még ma is látható. Százezer ember volt évekig elfoglalva azzal, hogy ezen köveket megfaragja, azután több órányi távolba vigye, a száznegyven láb magas földemelvényre felvonja s végül egymásra illeszse! Tíz egész évig dolgozott kétszáz ezer ember csak azon, hogy a sziklalejtőt elkészítsék, melyen a köveket a terraszra kelle szállítani. A lejtőnek hosszának kellett lenni, hogy meredek ne legyen, és szélesnek, hogy ezer meg ezer ember egymást nem háborgatva foglalkozhassek rajta.

És miután a lejtő végre elkészült, százezer embernek kelle ismét húsz egész évig dolgozni, míg a gúla teljesen elkészült. A munkások negyedévenként felváltattak újak által. Gondolja csak jól meg az ember, hogy mit tesz az, hogy háromszáz ezer ember tíz évig, vagy százezer ember harminc évig ugyanazon munkán dolgozzék! — Méltán kérdehetjük, hogy ugyan honnan volt Chufu királynak pénze ennyi munkaerőt díjazni? — S pedig épen a díjazás okozta a legkisebb nehézséget. Az áldott Nil völgye eleget termelt a

munkások táplálására, másnemű fizetést pedig az akkori munkások nem kaptak.

Most már feljutottunk a terraszra s a gúla lábainál állunk!

A kövek első s tehát legalsó rétege mintegy nyolc hüvelyknyire van a sziklaalapba bemélyesztve, mely ismét hat láb magas talapzattá van szabályosan kifaragva, s e szerint a gúla mintegy a talajhoz van növe. Eredetileg kétszáz öt réteg volt egymás fölé rakva, mindenik $2\frac{1}{2}$ láb vastagságban; most a két legfelső szét van rongálva, s tehát még csak kétszázhárom réteg van meg. Az egyes kövek a legszorgosabban vannak faragva és mindenik be van eresztékelve a többibe oly módon, hogy a fölül fekvő kő alsó felszínén egy hüvelyk magas ormó van, mely tökéletesen beleillik az alatta fekvő kőnek felső felszínébe vésett vályuba. E szerint a kövek kiesése vagy elválása a többitől teljesen lehetetlen. Az egész gúla egy roppant lépesőzetet alkot több mint kétszáz fokkal. Hogy sima burkolathoz jusson az ember, ezen lépesőkbe háromoldalu kőprizmákat helyeztek granitból (más gúláknál márványból is). Szigoruan véve, nem három, hanem szabálytalan négy-oldalu prizma ezek, minthogy mindenik kinyulik kissé a lépesők fölé, úgy hogy a külső oldalon (a gúla csapanyó oldal-lapján) csak felső és alsó lapjaikkal érintkeznek a granitprizmák; a lépeső ormója még egy jókora darabig nyulik függélyes irányban *befelé*. A sárgás-fehéres homokkő, a lépesők anyaga, ilykép épen nem jön a léggel érintkezésbe; az egész gúlát tetejétől talpáig esiszolt gránit borítja.

Borítja? . . . Nem! *Borította!* Mert az arabok mind, mind leszedték s városaik és falvaik építésénél felhasználták; az egyik oldal felső részén hever még néhány töredék, melyek után a hajdani burokra következtethetünk; máskülönben az egész gúla úgy néz ki, mint egy romladozott

lépcső; mert a környék lakói a lépcsőzet köveiből letörték, mi letörhető volt.

Most mindenek előtt a gúla belsejét kívántam megjárni.

A bejárás a tizenötödik lépcsőn van a délkeleti oldalon. Kisérőim közül ötöt magam mellé vevék, a többiek künn vártak. A fáklyákat meggyújtottuk s vidoran haladtunk előre. Hanem a jó kedv csakhamar elmúlt; az ut nagyon fáradalmas, a haladás szerfelett kényelmetlen. Először is az ut meredeken halad *lefelé*, és másodszor a szűk járat *csak három és fél láb magas*, még meghajolva sem lehet benne járni, hanem *mászni* kell, ez pedig nem igen élvezetes multság. Utazás közben a fáradalmak sokszor kellemesek, minthogy az erőfeszítés örömet, gyönyört okoz; gyakran jó kedvvel mászunk meg meredek sziklákat, sikos jéghegyeket, mert élvezetet okoz dacolni a veszélyvel; de négykézláb alámászni a gúla belsejébe — *ez nem élvezet!* És mégis meg kellett tenni. Örökké úgy sem fog tartani, lealkudni pedig nem lehet.

Fuladozva a fáklyák füstjétől, haladtunk 86 lábat mindig lefelé, midőn utunkat nagy gránitdarab állta el. Midőn ezer év előtt az arabok idáig jutottak s tovább nem mehettek, széttörték a homokkővet a granittömb mindkét oldalán s így megkerülve az akadályt, haladtak, zsákmányt keresve, beljebb. Erre az eshetőségre nem gondolt Chufu ő felsége és építőmestere.

Mi is ugyanazon uton haladtunk tovább, melyen Almamum hősei mentek, s újból egy szűk menetben találtuk magunkat, mely azonban 117 láb hosszúságban *felfelé* vezetett. Felfelé mégis csak jobb szerettem menni, mint lefelé!

Egy kis szobába jutánk. Jobbról függélyesen lefelé haladó akna, szemben egy igen alacsony vízszintes menet. A kis szoba boltozata 29 láb magasságban volt. A velünk átellenben levő fal (melybe a vízszintes menet volt vésvé) azonban nem ért egész a boltozatig; fölötte részint fölfelé új menet vezetett beljebb a gúlába. Hogy ezen felső menetbe juthassunk, a falon kelle felmászunk. E célra lyukak vannak a falba vésvé, melyekbe lábainkat rakhatjuk és kezeinkkel kapaszkodhatunk. A felmászás nem tartozik a könnyű feladatok közé, minthogy a lyukak távol levén egymástól, nagyokat kell lépni és nyulni, hogy egyik lyuktól a másikig jusson az ember. Nem lehetett nem csodálnom a beduinok ügyességét, melylyel másztak s nyujtották egymásnak a fáklyákat.

Végtére szerencsésen fenn valánk. A menet

mindkét oldalán emelt járda vonul el, melybe nagyobb biztosság kedvéért mélyedések vannak bevésve; szélessége 6—7 láb, magassága 29 láb, s hossza 143 láb. A falak fönt egymáshoz közelnek, úgy hogy a boltozat fölül alig három láb széles.

Nagyon meredeken haladtunk fölfelé. Elérkezve a tág menet végéhez, lehattunk mintegy 130—140 láb magasban a gúla alapja felett. A kis terjedelmű megállapodási térből újra egy kis szobába mentünk — nem, másztunk, minthogy a rövid vízszintes menet csak három láb széles és magas volt. A kis szoba ellenkező oldalán ismét egy ily menet, mely az elsőbitől csak hossza által különbözik (8 lábnyi volt). Ebben megint granit-torlaszra bukkanunk, hanem a derék arabok itt is készítettek bejárást s így végre, elvégre a király sirboltjába jutottunk.

A talaj, falak és boltozat esiszolt gránitból készülvék, most persze a fáklyák füstjétől feketék és kormosak. A koporsó szintén tükörsima gránitból készült, hossza 7 (8) szélessége $\frac{3}{2}$ ($3\frac{1}{2}$), s magassága $3\frac{1}{2}$ (4) láb. A koporsófedélnek nyoma sincs már, s hogy a mumiából mi lett, tudvalevő.

Beduinaim önelégülten telepedtek le a szögletekbe, mialatt én egy fáklyával kezembem a falakat és koporsót vizsgáltam. Hieroglypheknek vagy képeknek sehol semmi nyoma. Egyszerre csak összerezzenem az ijedtség miatt, — félelmes csattanás hangzott, mintha az egész gúla összemoccanék! Körültekinték, vezetőim nyugodtan guggoltak komoly arcaikkal a szögletekben, szilárdul állott minden és nem ingott, hanem a sirbolt tele volt löporfüsttel. Jól tudtam ugyan, hogy a beduinok az idegen tiszteletére egyet-egyedöntön szoktak, a miért ismét külön borralaló jár, hanem ezen percben nem voltam rá elkészülve. Az ijedtség csak egy percig tartott ugyan, hanem annál nagyobb volt. Kisérőim egy ünnepélyes dalt kezdtek énekelni — mert a fickók minden eszközt felhasználnak, hogy újabb meg újabb borralalókat csikarhassanak ki.

Ezelőtt egy rakás törtfazék eserép hevert a padlón szerteszt — ezeket a gazdag angolok s más oktondi különcöknek drága pénzen kelle megvenni. Egyébaránt a eserepeknek ezután sem lesz szüke; a mostani beduinok tudnak ám magukon segíteni! Midőn tapasztalatlan vagy régiségsovár utazóval van dolguk, mindig tudnak találni valamelyik sarokban egy-egy darab régiséget (persze ez alkalomra hozták magokkal hazulról,) melyet aztán barátságosan átengednek az idegennek. Természetesen, az ily barátságot aztán

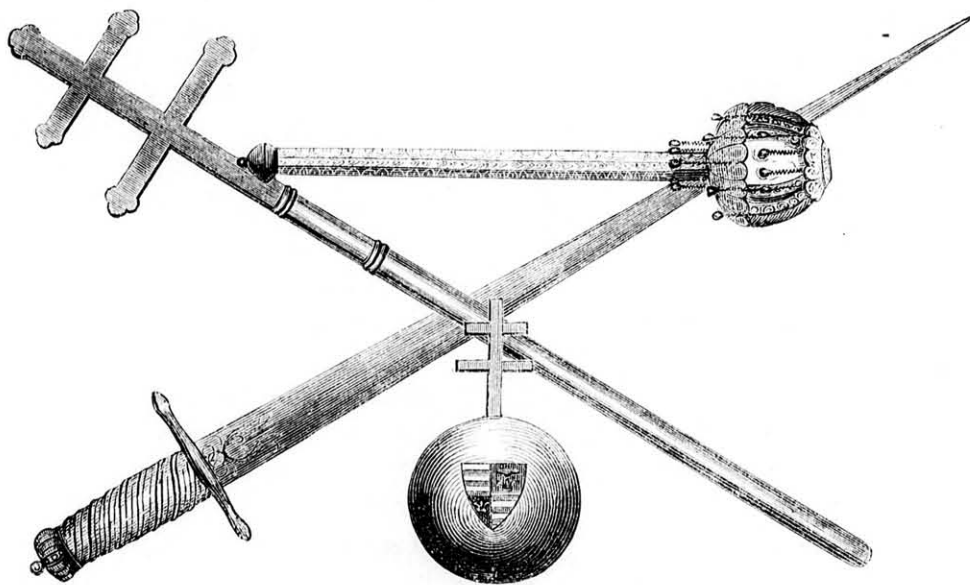
jól meg kell fizetni, mert az ilyes tárgyak ritkák *Chufu* sirjából!

Bucsut vevék a királyi sirbolttól, még egy lövést tétettem s aztán az ugynevezett „nagy meneten“ át visszamentem a kis előterembe, melyből egy vízszintes menet vezet az említett tágabb folyosó alatt. Hossza 134 láb s oly szűk, hogy csak mászva lehet átjutni rajta. Végében egy szoba van, mely 20½ láb hosszú és 18¼ széles. Átalán a királyné kamrájának hívják, koporsót azonban nem láthatni benne, egészen üres.

A király kamrája épen a gúla csucsa alatt van, s felette egy három láb magas üres tér, tehát mintegy második boltozat, mely által a rendkívül nagy nyomásnak kell mérsékeltenie. A királynő kamrája nem fekszik a gúla csucsa alatt s fölül részut fedélalakban végződik.

ból egy hosszú kötelet; ennek egyik végét derekam körül kötém, a másikat vezetőim tartották kezökben, kiknek jól megmagyaráztam, hogy mit legyenek leendőik, s leindulék. Az akna üre két lábnyi. Két szemben fekvő falába lyukakat véstek, melyekbe lépni és fogózni lehet, minek folytán a lemenetel nem épen nagyon nehéz; hanem csak egyetlen elhibázott lépés és a kíváncsi buvár az arabok szerint a feneketlen kut mélyébe bukik. Ezért hoztam magammal kötelet.

Mintegy ötven lábat haladva, az akna szobaszerű tágulatába jutottam, hol kissé kipihentem, azután folytatám utamat. Mintegy ötven, hatvan lábat haladtam újra lefelé a sziklában — mert a gulából rég kiértem s a sziklában voltam, melyre az épült — midőn egyszerre oly bágyadtság lepett meg, hogy tovább haladni képes nem voltam. A lehető legkényelmetlenebb belyzetben megkísér-

A koronázási kard, alma és király-pálea (Jogar.)

Innen visszamásztunk a függőleges aknához, az ugynevezett „kuthoz.“ Én le akartam menni; de beduinaim erősiték, hogy az nem lehet; először a kutnak nincs feneké, hanem mindig mélyebre és mélyebre hatol; másodszer az általok idevezetett sok idegen közül soha egyik sem ment le. De én nem akartam elmulasztani legalább megkísérteni a lemenetelt s e végből hoztam is magammal Kairo-

lém kissé pihenni, de tovább haladni még sem voltam képes.

„Föl!“ kiáltám a beduinoknak, s ezek lassan felhuztak, mialatt én folytonosan tapogatóztam kézzel lábbal az oldallyukak után.

„A fenéken volt ön?“ kérdé tőlem kísérom legidősbike, midőn fölérkeztem.

„Nem,“ válaszolék én fáradtan.

A koronázási jelvények.

A koronázási kard. — Minden hihetőség szerint még sz. Istvántól származik, mert egyenes kétélű kard, egyszerű kereszt-markolattal. Ez utóbbi egy nagy gombban végződik, melynek mind a két oldalán aranylemez van, elöl e felirattal: *IHS* (Jezus), hátul: *MAR* (Mária), szép nagy kezdő-

betűkkel kiéjtve. Maga a kard lapján négy beéjtett férfifő látható, tojásdad körbe foglalva. A kard egy kézre való, hossza 2 és ½ láb.

Az ország almája. — Aranylemezről van, belül üres, felül arany kettős kereszttel ékesítve, melynek alsó karjai hosszabbak a felsőbbeknél. Az alma

egyik oldalán látható az Anjouk családi címere: a liliomok összeköttetésben a magyar keresztcsikokkal. Ez okból helyesen gyanítják, miszerint az ország almája az említett Anjou-család uralkodási szakából ered.

Az uralkodói pálea. — Buzogány-alakja van, azaz egy gömbölyű aranypálea, aranycsikokba foglalt kristálygolyóval. 26 arany láncocska függ le róla, melyek mindenike aranygolyócskában végződik. Mikor jutott ezen uralkodói pálea először az ország címereihez, nincs bizonyosan tudva. Pecséteken, pénzeken és más hasonló ábrázolaton a királyok nem ezen uralkodói páleával je-

lennek ugyan meg, hanem a kereszt-markolatu szablyával, a kettős keresztrel, csákánynyal, s legtöbbször a liliom-páleával; azonban minthogy a királyok egyszersmind mindig csak a liliom-koronával s nem az országos sz. koronával lerajzolva jelennek meg, innét azon vélemény támad, miszerint a jelen uralkodói pálea, a sz. koronával együtt, nem használtatott közönséges királyi öltözetül, hanem csak koronázási ékszerül, s ez okból csak koronázási ünnepélyek számára tartatott fen és őriztetett a koronával és egyéb országcímerekkel együtt.

Hogyan építkeztek az ősemberek?

Azon kor legujabb maradványaival, különösen a csak nemrég fölfedezett cölöp-kunyhókkal akarom a t. olvasó közönséget megismertetni, melyben az emberek a fémeket még nem ismerve, csak esont, leginkább pedig kő-eszközöket használtak. Ezen időszak geológiai nyelven „kőkorszak“-nak neveztetik.

Nem célok ezen maradványok megismertetését részletesen fejtegetni, csupán kis vázlatát, kivonatát akarom ennek adni, s csakis a már említet cölöp-kunyhókét.

Tudjuk ugyanis, hogy a fáradhatlan emberi elme ismereteivel meg nem elégedve, ennek körét folyton tágitja, szélesíti, mire nézve bő anyagot szolgáltat a tudománynak minden ága; az elme ezen folytonos fáradozásainak köszönhetjük a cölöp-kunyhók felfedezését és megismertetését, a mely a geológiára úgy, mint a régészetre nézve, nagyfontosságú.

Ezen cölöp-kunyhókat velünk a nagyérdemű dr. Keller Ferdinand ismertette meg, mint a zürichi „régészeti-társulat“ elnöke, 1854-ben megjelent munkája által; s valamint a bonc-tudós (anatom) az állatok egész fáját képes meghatározni néhány esontból: úgy ismertette meg velünk ezen érdemdus régész néhány kőeszközből s cölöpökből egy eddigelé ismeretlen népnek létezését és életmódját.

Ez, a már említett művében világosan kimutatta és bebizonyította, hogy a mire azelőtt senki még csak nem is gondolt, már a legrégebb időkben is éltek emberek, még pedig nem minden műveltség nélkül, kik többnyire vadászat-halászatból éltek, azonban a földművelést is ösmerték; lakaikat nem szárazon, hanem mocsáros vidékeken és tavak szélein cölöpökre építették; ezt mindenesetre a

biztosság kedvéért, s ellenségeik berontásai ellen tették így.

Ily cölöp-épitmények legelőször Svaic-ban fedeztetek fel a már említett régész által, s ott eddigelé már 200 ismeretes, de nem szorítkoznak egyedül Svaic-ra, hanem Német-, Olasz-, Franciaországban, sőt Európa majdnem minden tartományaiban is fordulnak elő.

Ezen cölöp-épitményekből számtalan volt már ismertetve, de legrészletesebben s a legvilágosabban mégis dr. Keller Ferdinand ismerteté meg mind eddig, ki egész éltét a régészetnek szentelé.

A cölöp-épitmények tehát lakásul szolgáltak s kisebb-nagyobb távolban a tavak-partjain valának épitve. Ellenséges megtámadtatásoktól félelem kényszeríté őket arra, hogy a vízre meneküljenek. Hogy ezen emberek között azonban, kik előtt a fém (érc) még ismeretlen volt, már kis műveltség és az iparnak egyes ágai is ismeretesek valának, ezt a található tárgyak bizonyítják; de az ily tárgyaknál meg kell tudni különböztetni az igazat a hamistól, azaz az akkori készítményeket a későbbiektől, melyek az évek hosszú sora, lehet mondani év-czredek alatt oda kerülhetek.

Egészen határozottan lehet állítani azon cölöp-épitményekről, melyek gyeptözeg (tőzeg=Torf) réteggel vannak betemetve, hogy ezen időből származnak.

Midőn Robenhausenben (egyike a legnagyobb s tehetősebb cölöp-épitmény maradványoknak) ilyenmü, mindenféle eszközök ez előtt hat évvel fölfedeztetek, a legjártasabb vizsgálok közül sokan alig tudták elhinni, hogy ezen művészi készítmények csakugyan azon néptől származnak, mely csakis esont- és kőeszközöket ismert és használt, azonban azon rétegben 6—8

lábnyi mélységbe való ásások, mely a tőzeg-réteg alatt feküdt, meggyőzték a kétkedőket a talált tárgyak valódisága felől; s így azon építmények, melyek tőzeggel vannak befödve, sokkal nagyobb becsütek a régiségbuvárok előtt azoknál, melyek szárazon a tó partjain maradvá, semmi ásatásokat sem szükségelttek; mert az utóbbiak valódiságát nem lehet mindig bizton meghatározni.

A cölöp-kunyhók lakói miveltsége eleinte igen alábecsültetett, mert az ásatásoknál többnyire mindenféle rendetlenségben fekvő cölöpökre találtak, melyeket semmikép sem tehetett rendezni; azonban a rendszeres vizsgálás itt is végre eredményre vezet. Robenhausen-ben eddigelé 40,000 négyszöglábnyi terület ásatott ki egészen a régi fenékig.

Lássuk most röviden, mikép állítottatott össze egy ily-féle építmény:

Ha valamely hely az ily-féle letelepedésre alkalmasnak látszott, egy 3 láb hosszú s széles négyszög végpontjaira két-két 3—4 hüvely átmérőjű cölöp lett beverve. Ezen cölöpök iránya a világtájak, azaz éjszak, kelet, dél és nyugat-felé volt, s ezt minden nagyobb szerű építménynél tisztán le-

het kivenni. Ha már az említett cölöpök meg voltak erősítve, reájok keresztbe ismét mást tettek, miután ez is meg volt, akkor ezen keresztbe rakott cölöpökre szorosán egymás mellé kis 2—2½ hüvelyk átmérőjű fa hengerek alkalmaztattak; erre azután ellenkező irányban még egy sor, s így a padlat eléggé erős volt.

A cölöpök többnyire fenyő-, tölgy-, hársfából sat. készítették, néha még mogyoró-csemete is alkalmaztatott. Mindezeknek a héja a cölöpökön tisztán látható.

Miután az épület alja készen volt, az igazi kunyhó építéséhez, vagyis helyesebben fölállításához fogtak. Ennek a főoszlopai is az erősség miatt a tó talapzatába voltak helyezve. Többnyire derék szög alakúak. Kör-alaku kunyhó eddig nem találtatott. Azután még sövénygáttal láttatott el, erre pedig agyagréteg tétetett, a zivatar és szél ellen, valamint a szobák padlók helyett agyag-és kavics keverékkel lettek bevonva. Végre az egész nád, vagy még inkább szalmával befödve; ezt a megtőzegesedett szalma eléggé bizonyítja.

Acsai Sándor.

A párisi kiállítás osztrák parkja.

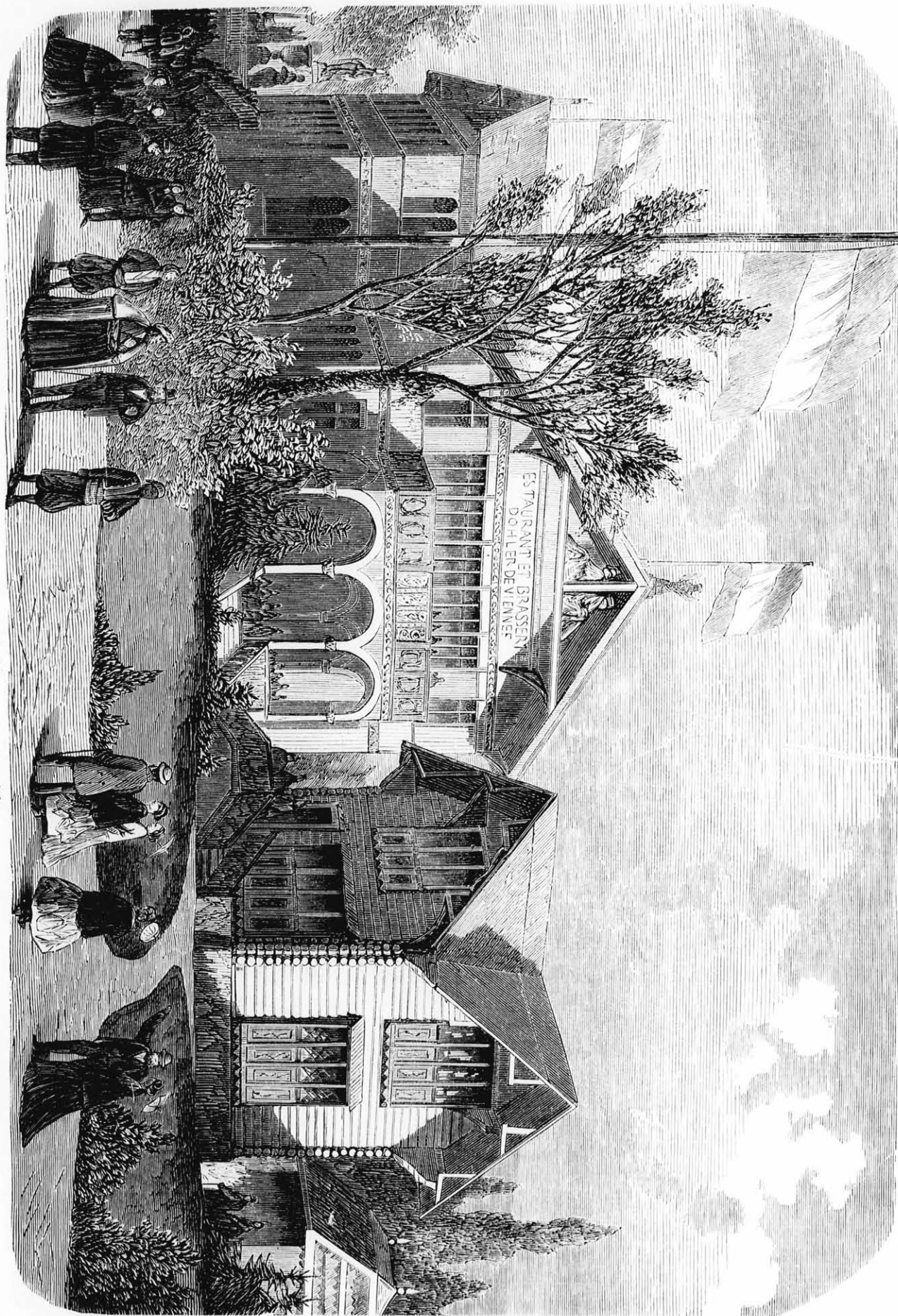
Eddigi ismertetéseinkben már többször beszélünk a nagy kiállítási park osztrák részéről, melybe a kiállítási palotából az ugynevezett „Magyar soron“ (Avenue de Hongrie) juthatni. E parkrész az idegenek figyelmét nagyon lebilincseli s főleg azért, mert kiesiben hü képét nyújtja azon vegyesajku lakosságnak és különböző szokásoknak, melyekkel egy részt az osztrák örökös tartományokban, más részt pedig a magyar korona országai-ban találkozhatni.

E parkrész a német államok, Svájc, Spanyolország és Portugal parkjai közt van, s a mint beléje lépünk, bal kézről az eredeti alföldi modorban épült magyar csárda vonja magára a figyelmet, melyben a konyha s a butorzat legesekélyebb része is olyan, a milyennel a Tisza és Körös mentén találkozunk. A csárda pincéje Magyarország legfejedelmibb borait rejti, melyeket Metternich herceg osztrák agykövet egész kíséretével együtt már látogatásában részesített. A csárdán túl bal kézre tiroli házat pillantunk meg, egészen oly modorban, mint a melyek a legújabb gyufatartók házacskái s azontul jó a felső-asztriai ház. A háttérben balról a stiriai s jobbról a magyarországi oláh épület foglal helyett. A park jobb oldalához támaszkodik az osztrák vendéglő és konyha s kö-

zepét Dreher nagyszerű sörháza foglalja el, melynek ormáról hatalmas zászlók lobognak, miként ez képünkön is látható. Drehernek Pest mellett, Kőbányán is van nagyszerű serfőzdéje, s így őszintén óhajthatjuk, vajha az általa gyártott híres árpalevet a külföld annyira megkedvelné, hogy ennek nagymérvű kivitele szükségessé váljék, mert földmívelésünk s gyáriparunk előmozdítására ez is lendületet nyújtana.

A kiállításról szólván, megemlítjük itt, hogy nemcsak a Marsmező palotája és parkja nyújtja képét az egész föld népei iparának, hanem egyes szakbeli kiállításokat más pontokon is láthatni. A Páris szomszédságában levő Poissy-ban például Franciaország legkitünőbb szarvasmarhái vannak kiállítva, a rokkantak terén pedig most készítik az általános lókiállítás helyiségeit. Az elizéi mezők kristálypalotájában most nyitják meg a francia képzőművészetek (festészet, szobrászat, rajz, vészetek, sat.) évenkénti tárlatát; a Bilancourt nevű szigeten van a nemzetközi állatkiállítás s a Mars-mező elkülönített részén (fél frank belépti díjjal) minden két hétben új meg újabb virág-, gyümölcs- és veteménykiállítás van, Eugénie császárné különös protekciója mellett.

Egyébiránt az állatvilág a Mars-mező parkjá-

A párisi kiállítás osztrák s magyar parkja.

ban is képviselve van, mert az itteni példánygazdasági kiállításokban pompás szarvasmarhát, juhot, sertést és baromfit, — a vízmedencékben óriási

halakat s más vízi lakókat, — egyebütt arabs s orosz lovakat, egyiptomi tevéket, nubiai szamarakat s a többit láthatni.

Dél-amerikai élet.

I.

Biard francia festész ezelőtt hét évvel művészi célból beutazta Brazília legnagyobb részét, de ki-

lett hinnünk, miként a sárgaláz sanyargatja őket. Ezek a földönjáró árnyékok egy nagy, számunkra

Amazon-folyót és partjait, melyeken itt-ott ugyan már félig-meddig polgárosult, de legnagyobb

részt ős indus

lakosokkal vagyis inkább *csavargó nomádokkal* találkozhatni. —

Biard uti közleményei kettes okból érdekesek, t. i. mert mint művész

nagy fogékonysággal bírván a természet iránt, ennek szépségeit s a jellemzőes népeleti tüneményeket igen kedvesen írja le, s aztán, mert leírásait önkészítette pompás rajzokkal kíséri.

Miután Biard a tenger felől belévezett az

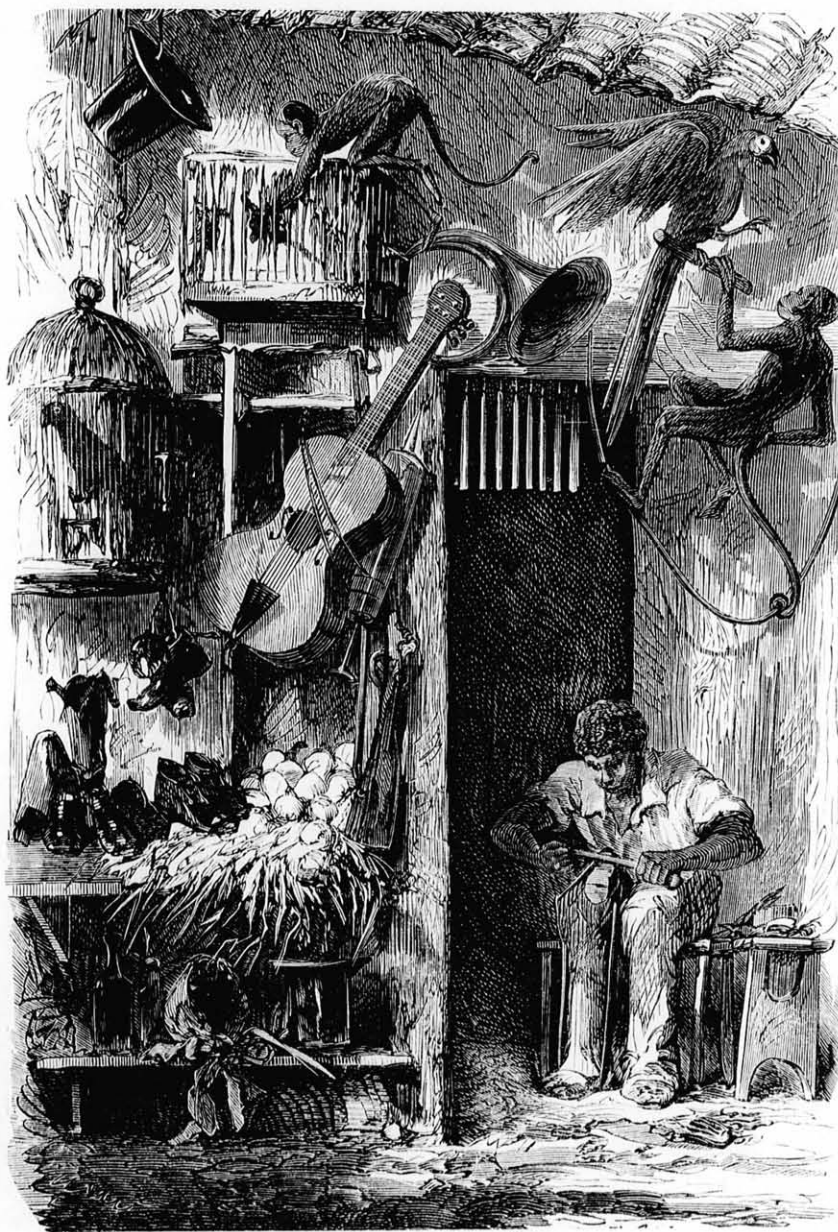
Amazonba, legelőször is *Para*, vagy máskép *Belem* nevű városnál kötött ki, melynek lakossága mintegy 9 ezer fehér s ötezer, rabszolgaként behozott szerezsen.

Alig kötöttünk ki, — mondja Biard, — lakást mentünk keresni s egy tágas konyhába jutotunk, hol szolgálatunkra roppant sovány és annyira halvány emberek állottak, hogy azt kel-

lett hinnünk, miként a sárgaláz sanyargatja őket. Ezek a földönjáró árnyékok egy nagy, számunkra kijelölt szobát hirtelen kitisztogattak, nem-sokára pedig előjöttek a kikötőbeli hor-dárok is —

számszerint mintegy husz szerezsen, — kik podgyászunkat hozták el, egyik egy botot, másik az esernyőt, hárman a bőröndöt, ketten a kalapskatulyát sat. s természetes, hogy mindegyiket külön kellett fizetni.

Még azon nap megjártam a várost uti társammal. Az utcák legnagyobb része széles, a házak jobbadán emeletesek s mindegyiknek van erkélye négyöt lábnnyira a föld színe fö-

Egy brazíliai kézműves.

lött. A talaj itt vörös agyag, s ennek pora mindent belep, úgy hogy miatta vörös minden ház, minden fa, minden ember.

Mínt hogy innen az Amazon-folyón fölfelé törekedtem a műveletlen indusok közé s az ős erdők belsejébe, azért Parában kellett az utra szükségeseket összevásárlanom. Mily boltokban fordultam meg, mutatja a mellékelt kép. Parában t. i. a

kézművesek legnagyobb része szerencsésenkből telik ki, s ezek boltjaik előtt, árnyas ernyő alatt dolgoznak. Brazília kisebb városainak kézművesei egyszermind kereskedők is, s azért — miként a képen láthatni — egy-egy érdeemes sarufoltozó-nál kaphat az ember még majmot és papagályt, trombitát és harmonikát, gitárt és el nem sült lőfegyvert, szóval mindent, — csak éppen azt nem, a mire szüksége van.

A mi a lakosokat illeti, a néger nőket s egyáltalán a színes (indián, mulatt, meztie sat.) asszonyokat sehol sem láttam oly kacéran öltözködni, mint Parában. Öltözetük néha igen csinos s annyiban igen élénken emlékeztet a párisi divatra, hogy ruhájuk keblük titkaiból minél kevesebbet rejt el.

Parának kirándulási helyét *Nazareth* képezi, hol többek közt a brazíliai kormányzónak s néhány idegen konzulnak nyaralója van. Egy izben innen való kirándulásom után Parába igyekeztem, vállamon lőfegyveremmel.

Már mintegy másfél órája gyalogoltam a verőfényben, már pedig Parában a nap sugarai ropantul égetnek. Minthogy dél tájban ezen uton senki sem szokott járni, lassanként ruhámat — egyik darabot a másik után — levettettem, a leg-

szükségesebbek kivételével. Épen ezen foglalkozásomban valék elmerülve, midőn az ut tulsó szélén egyszerre egy *vörös boát* (óriási kigyó) látok halkán tova kuszni. Minden habozás nélkül fogtam lőfegyveremet s szétzuztam fejét. Később tudtam meg, hogy e példány a boa meglehetősen ritka faja.

Lakásomra érvén, lelőtt boámat előmutattam ott benszülött szolgáltnak, mire ennek különös eszméje támadt engem meglepetésben részesíteni. Másnap tudniillik, midőn fölébredtem, ő már ágyam mellett állott s teste körül egy óriási élő boa volt körültekerözve, s összes elővígyázata csak abból állott, hogy markát a kigyó nyaka fölött nyitva tartotta. Bárha a kigyókhöz hozzá valék szokva, mégis örvendtem, hogy a boa nagy és egészen föltátott torka tölem legalább két lábnyira volt.

Parában minden ember, apraja nagyja, ösmeri a boát s tudja, hogy harapása nem halálos, mert fogai nem mérgesek, s ezért nem is háborgatják, sőt némely helyen háziállatként tartják, hol a macska tisztjét kell helyettesítenie, azaz egereket és patkányokat kell pusztítania. A boa természeténél fogva szelid s nem támad meg senkit, ha nem üt meg, vagy nem ingerlik. Husát megcsizik, bőrét pedig kidolgozva, mindenféle használgják.

Látogatás két uralkodónál Afrikában.

Az angol nagyon szereti az utazást s kalandos életet, s nem is tartja azt tapasztaltnak s világhírnak, ki a fél világot össze nem járta. Már ma társaságok alkultak, melyeknek célja a föld minden részén felfedezéseket tenni, s az evégett utazókat a társaság pénzzel segíti. Indiában már nagy birtokokat szereztek, s a kereskedelem is meglehetősen lábön áll. Azonban az afrikai néptörzs durvasága s az égalj kedvezőtlenége miatt az utazók közül eddigelé nem itt sokan érték el céljukat. Egyes vállalkozók hatoltak már be, honnan sokan vissza nem tértek, s felfedezésükkel a népek történelméhez biztos adatokat közölnek.

A két Lander testvért is megbízá az angol kormány, miután első utazásukból visszatértek, s egy hajót adtak rendelkezésükre. 1831-ik június 9-én indult az ki a kikötőből, rajta 50 katona, egy kath. lelkész, s 25 hajós legény és több utas. Minden baj nélkül haladtak a Nigeren mintegy 30 mértföldet, de ekkor sokan forró lázba estek, s két utas meg is halt; egy vászonba bevarratván, rövid ina után a hullámok közé bocsáták, s egy örvény eltemeté őket, a habgyűrűk fodrozata lassanként lesimult; részvétellel viseltettek irántok,

különösen Johnt sajnálák, ki egész uton mulattatá a hajó személyzetét. Egyéb semmi sem történt.

Burnuba érkezvén, Landert bevezették az uralkodóhoz, kit egy nagy teremben talált, hol néhány butor hevert szélyel, egy diván, s előtte a földön zöld szőnyeg volt leterítve s a terem egy színehagyott leppellel két felé volt osztva; néha-néha előtűnt a nyíláson egy abissíniai nő feje is. Az uralkodó keresztbe vetett lábbal sorbetet szüresölt, közbe-közbe füstgomolyokat fuván maga elé, s valóban füstfelhőktől volt övödve, míg tőle tiszteletteljes távolságban egy panaszkodó arab volt, kezét mellén keresztül téve. A szögletben két rozsul öltözött szolga guggolt, szemüket a földre szegezve. Lander mélyen meghajtá magát s kezével az uralkodó kaftányát megérintvén, azt homlokához vivé. Néhány tárgyat, mit magával hozott, lerakott lábaihoz, mire annak nője is kijött szobájából, s örömet és esodálkozását fejezé ki az ajándékokért; az ezüst karkötőt mindjárt is kezére csatlá, s magától kissé messze tartva, gyönyörrel nézegeté. Az uralkodó az adott tajtpipát kezében látva, felugrott a divánról, s mellette álló rabszol-

gáját két oldalról areul ütven, utasítást adott, hogy a sorbetes kannákat hozza tele, a pipára pedig rágyújtott, s egész elégedettséggel szívá azt; Landerékat egy mellette elterülő kerevetre ülteté, mire ők egy nem mindennapi igazságszolgáltatásnak voltak tanui.

Felnyilt az ajtó, s rajta két arab jött be, egy fegyveres őrtől tuskoltatva előre.

— Üdv neked Abdel Kara, a próféta védjen! szólt az egyik; tudván, hogy mily igazán pártolod az igazságot, jöttem hozzád, tégy ítéletet. Ez az ember, — itt a mellette állóra mutatott, — éjjel legkedvesebb lovamat lopta el, Mahomed szakállára mondom, még elviszi, ha észre nem veszem őt, és torkon nem ragadom; ez az, ki előtted áll.

— Igaz ez? — szólt az uralkodó, dühösen fujva a füstöt a vádlottra.

— Igaz! de de

Nem érkezett önvédelmére többet mondani, mert háta mögött egy nő rohant be átkozódva, ez a vádló nője volt, kivel férje nem igen kiméletesen bánhatott, a mint a betört orr és kékült arcról jogosan lehetett itélni s elmondá, hogy férje azért hagyá oly könnyű helyen lovát, mert tudta hogy oman loghamarább elviszük, ő maga pedig egy helyről nézte, magában kigondolva, hogy a tolvajt megfogja, s elveszi tőle, s ezen felül még pénzt is csikarhat tőle, megijesztvén azzal, hogy a törvénynek átadja. És még sok mindent mondott el, melyekre a vádló lángvörös lett, majd sárga és majd fehér mint a fal, s zavarában nem tudott szóhoz jutni.

— Kuglár! Mahomedre, az előbb nem szóltak igazat ajkaid, megérdemlenéd, hogy karóba huzassalak, de ezt nem teszem, elégedjél meg 50 korbácsütéssel. Végre iszonyu ordítás kísérete mellett a parancs a helyszínen teljesítve lön. Egy ideig makaesul védelmezte magát, a min az uralkodó nem kevésé lett dühös, s hogy a csibukszár, melylyel ülő helyében jókat ütött rá, ketté nem tört, különös szerenese vala.

— Neked pedig, szólt a vádlotthoz, azért, hogy lopni akartál, s oly ügyetlen voltál, hogy rajta kaptak, büntetésül meg kell fizetned a ló árát nekem. S ezzel távozást intett.

Lander is távozni akart, nem akarván a valóban nem igen jóillatu levegőt tovább szívni, midőn a falon egy fekete szönyeggel bevont valamin akadt meg szeme. Az uralkodó észre vette ezt, s így szólt: azok ott kardjaim és töröm, mely — Alláhnak legyen dicsőség! sokszor megfordított elleneim vérében; soha sem veszem kezembe, hogy meg ne csókolnám; nem szabad sen-

kinek e gyáva nép közül rá is nézni, mert az által bemocskoltatnék, s intett a szolgálknak, hogy távozzanak, aztán szét nézvén, vajjon, nincsen-e még valaki benn, levevé a fegyvereket. Remek mivű damaskusi kard volt, különösen bámulatus szép markolatában gyémánszemek voltak láthatók, s tenyérszi szélességü lapján ez volt írva: „Az elmaradhatlan hű barát.“ Ezekon kívül volt ott három tör a koránból vett mondattal ékítve, egy hosszuesövü puska, agyán óriási oroszán dombor képe. Egyik tört Landernek adá emlékül, viszonozni akarván az ajándékozást. Utazóink haza menvén, egy futár jött hazzájok, s állásba tevén magát, elmondá, hogy a hatalmas király igen nagy szabó, nem venné tehát rossz néven, ha egy gombolyag cérnát és varró tűt ajándékoznának. Utazóink elmosolyodtak e kérelemn, s egy kis ládába tevén a kért tárgyakat, elküldék.

Utazóink elhagyva Burnut, Jaureiben vetettek horgonyt. A szultán maga igen nagy politikus volt. Udvaroncait Landerékhoz küldte, hogy megtanítsák a formaszerinti hajlongásokra, üdvözlésekre, mert ő szultánsága az udvarábani külsőségekre, ceremóniákra, nagyon sokat adott, a menyiben hatalmas urnak tartá magát, s mint ilyen, meg is kíváná.

Tisztelgésére menvén, meghajtva magukat, nagy páthosszal mondák: „a mi királyaink hallván és esodálván (t. i. a szultán) világszerte ismert hírét, nevét és nagy hatalmát (pedig az angol király azt se tudta, vajjon ki ő, miatta születetett és meg is halhatott,) kívánja családja egészségéről magát tudósítani, s egy oly szultánról, kinek hatalmát beszélük mindenféle Afrika elefántjai, s erejét kiabálják a kösziklából kilépő oroszlanok“ stb. mire ő szultánsága már sokszori elmondás által betanult mondokáját végezvén, ajándékot adának Landerék. Ő pedig néhány struc tollal kívánt kedveskedni, melyről nagyon állitá, hogy oda jövetelök előtt néhány órával élő strucokból tépette ki, hogy pedig ugyané tárgyból többet is adhasson Anglia uralkodójának, kéré őket addig várakozni, míg az állat tolla kinő, mert nem lehet egyetlen védő eszközétől, tollaitól megfosztani, az égalj nagyon forró levén.

Hogy pedig a tollak annál hamarább nőjenek, 24 font vaj szükségeltetett a struc élelmezésére. Lander hajóra akarván ülni, észrevette e családságot, ugyanis a tőle vett tárgyakért csak egy részt fizetett, felét pedig betudta a vaj árába, üzenvén egyszersmind, hogy ő ezt nem a maga pénztárából fizette, s bucsuvételre meghivatá őket.

A szolga egy sötét s alacson gunyhóba vezeté

utazóinkat, ott ezt palotának nevezték; ez a gunyhó, vagy ha tetszik palota, volt az elfogadó terem, melyben legmagasabb s legtekintélyesebb vendégeit szokta fogadni. A kölcsönös társalgás ideje alatt a szultán fiai és leányai félmeztelen ugráltak és kergették egymást, körülöttök néhány udvari szolga pedig piszkos lopótököket valami szesz folyadékkal töltött meg. Az elfogadó terem belseje nem igen volt fényes. Belseje fecskéfészekkel volt rakva, melyeknek csipogása sokszor szakasztá meg a nagy ur beszédét, ki boszankodva hajítá papucsát közéjük, s aztán mintha misem történt volna, visszaült előbbi helyére, egy kopott kerevetre, s nagy komolysággal folytatá mondókáját. Öltözete hasonló volt laka belsejéhez, t. i. szennyes, mely egy elől nyitott kaftányból, s egy arabeszkkel díszített mellényből, egy hajdan veresszínű nadrágból, mely bokájánál volt összecsatolva, végül egy hegyes papucsból állt; kezében levő csibukszárával szüntelen hadonázott, mely neveltségessé tette.

Legnagyobb kérelme az volt, hogy engedje által

utazónk lándzsáját, különösen megtetszvé az neki; egy lopótök mézet ígért érte, és ugyanannyi sorbetet. Lander elfogadá az ajánlatot s távozott.

A szultán az ajtóig elkísérte, s a szokásos üdvözlés és szerencsekívánás után szállására ment. De alig érkezett a hajó fedélzetére, midőn a szultán leányai és atyafiai rámennek bucsuzni, a szultán küldvén őket, hogy egyes apróságokat kérjenek még tőle, s a mi megtetszett, azt minden áron szeretnék volna magukkal vinni, úgy hogy később kénytelen volt megmondani, hogy többet nem ad semmiből, s így nagynehezen elmenetelre bírta őket.

Lander tanácsosnak vélé elhagyni a szultán városát, különben a hajón levő európai tárgy nem lett volna elég, ha huzamosabban ott időz.

Általában szeretik az embert üres szavakkal tartani, ígérni, de azt nem teljesíteni. S a ki utazni akar, annak erszénye mindig nyitva álljon, s nagyon ajándékozó természetű legyen; ellenesetben velők nem sokra mehet.

Kiss Endre.

Egy hét története.

— April 30. —

(VK.) A hét csendjét felhasználom arra, hogy bemutassam önöknek — ha még nem ismernék — „*Phillis unokahúgom*“-at. Képzelnem sem lehet egyszerűbb és kedvesebb teremtést. Egy kis angol majom — a „*Hope Farm*“ — lakosa ő, a természet nyájas keblén és családi szeretet között növekedve. Atyja egyszerű lelkész, tele bölcseséggel és munkakedvvel, ki maga is meg fogja a petrence-rudat, őszinte, erélyes és jólelkű férfi. Anyja szeretetteljes nő, ki alig tud egyebet, mint igazán és mélyen érzeni. Maga *Phillis* egy kis zárt paradicsom angyala, a tiszta és boldog ház nyájas nap-sugara, ki érti Dantét és olvassa a latin klassikusokat, de érti a varrást és háztartást is, s ép oly kedvvel gyomlál a kertben, mint gyűjti ismereteit. Csupa kellem, szemérem és természetesség. Ha az ember betekint a „*Hope Farm*“ tiszta levegőjű, csinos, rendes szobáiba, ott szeretne maradni örökre, feledve a nagyvilág minden hiú örömét és fényes önzéseit. A cselédek is mind szemem szédett jó nép, mely együtt örül és szenved a háziakkal, s ha a jó kisasszony megbetegszik, még a tunyasága miatt elkergetett szolga is oda áll a hidra, s egész nap vigyáz, nehogy az arra menő szekerek nagy lármát csapjanak. A jóságnak valami különös illata leng e ház körül; minden a költészet vonzó színeiben mosolyog.

Gessner se rajzolt soha kellemesebb idyllt.

De „*Phillis unokahúgom*“ is úgy járt, mint a Vörösmarty „*Szép Ilonka*“-ja. Jött valaki, s aztán

Csöndes a ház, óh de nincs nyugalma,
Fölveré azt szerelem hatalma!

Nem valami Don Juan jött, kinek hivatása a csábítás, s öröme a hölgyek szomorú sohaja; hanem egy beteges vasúti mérnök, kit a család egy távolabbi rokona, (egyszerű, jó fiú, egy kissé maga is szerelmes a kis *Phillis*-be) vezetett a *Hope Farm*-ba hól szépen felgyógyult, de a honnan megigézve távozott el, a nélkül hogy *Phillis*-nek bevalotta volna a szót, mely azt bizonyára könyekre fakasztja és nagyon boldoggá teszi. Csak az unokabátyának mondta meg, midőn Amerikába hajózott egy kecségtető vállalathoz, azon reményben, hogy majd visszatér és *Phillis*-t nőül veszi.

Lehetlen meghatóbb és egyszerűbb jelenést képzelni, mint midőn az unokabátya csupa jó akaratból elmondta *Phillis*-nek a mérnök érzelmeit. A leányka könyben úszó szemei csaknem mennyei boldogságot fejeztek ki, ajkai mosolyogtak, de mintha félt volna, hogy arca nagyon is sokat mondott, kezeibe rejté azt. Aztán befutott a házba, kérve bátyját: „ne beszéljünk többé arról.“

E megnevezni sem mert érzés oly mély, minő csak tiszta szívek sajátja lehet. De ez az érzés

nem hoz boldogságot. A mérnök talált Amerikában egy leányt, ki Phillishez hasonlít, s nőül vette. És a szegény leány majd hogy meg nem halt bánatában és betegségében. De a jó ég megmenté, s a régi napok nyugalma valószínűleg vissza fog térni a Hope Farm-ba, mert Phillisnek ereje és akarata van hozzá.

A nők, kik bizonyára szívök mélyéből szeretik Phillist, kárhoztatják a sorsot, mért nem hozta vissza a mérnököt, mint kérőt. De mi azt hisszük: jobb, hogy így történt. A mi Phillisünk nem ily feledékeny szívnek való. Lessz, ki őt jobban megérdemli, hiszen — még él, s ép oly bájos és szép, mint volt, s egy tapasztalással gazdagabb.

Különben „Phillis unokahugom-nak“ bájait nem szükség hosszasan dicsérnem; hölgyeinknek alkalmuk van most személyesen is megismerni és társalogni vele, miután pár hét óta köztünk forog.

Az egész egy kis regény, mely azonban csak a „beszély“ szerény címét viseli. A Kisfaludy-társaság adta ki, s Huszár Imre fordítá le igen szabatosan.

Eredetiben egy angol nő írta: *Gaskellné* asszony, ki tavaly halt meg, az irodalom veszteségére. Ez nem „kék harisnyás“ volt, hanem költőnő. Egyszerű, úgy szólván mindennapi tárgyból egész megható képet tudott festeni. Alakjai élnek a papíron, melyet sok könyv fog megnevesíteni. Semmi bőbeszédűség, semmi hatásvadászat, semmi érzelgés. Mintha nem is nő volna!

Ha Angliában az asszonyok is így tudnak írni, akkor ott a nagy nemzet nem búsúlhatna, mint a hogy mi — a magyar szépirodalom barátai búsulnak — midőn valamennyi jó regényköltőnk újságírónak esapott föl. Egy pár *Gaskellné* pótolná e veszteséget.

Ha magunk is nem tartoznánk a társaság tagjai közé, nagyon megdicsérnök e jó könyv kiadásáért. Szükség van ilyesmire most, midőn a regélő beszélyközlönyök rajta vannak, hogy izgalmas fordítmányainkkal minél több álmatlan éjszakát okozzanak olvasóinknak, s a költészet és izlés rovására az idegeket rontsák, a helyett hogy a szívet képeznék.

Szívesebben beszéltünk tehát e könyvről, mint az időről, noha május elseje erre is szabadalmat adott volna.

Különös idöket élünk. Egy régi példaszó, melyet a világ örökigazságként fogadott el, tökéle-

tesen megbukott. Kinevetjük, ha valaki még idézni meri, hogy a természetben nincs ugrás. Dehogy nincs! A múlt héten még hideg esőt emlegettünk, ma már nyári hőségről és nyári porról panaszkodhatunk. A tavasz megint kimaradt, mintha ki akarná kerülni a poéták rendes évi köszöntőit, melyeket már annyiszor hallott és megunt.

Augusztusi nap süt Pestre, mely hemzseg a sok — előkészülettől.

Tulajdonkép a mostani Pestnek nincs is „má“ja, csak *holnapja*. A mit tesz, nem történet, csak készülés a jövő napok történeteire. Az, hogy a múlt vasárnap a Terézváros ismét egyhangúlag választá meg *Gorovét* képviselőjének, s zászlókkal, éljenekkel, cifra fogatokkal kísérte a városon végig, s este fáklós zenével tisztelte meg, büszkén, hogy ez iparos és kereskedő negyed az ország kereskedelmi minisztere képviseli, az egyedüli bevégzett tény. Az élet többi pezsgése csak törekvés, mely ezután kapja meg koronáját. Éltetik jobbra balra a jelölteket, kiknek sorsát pár nap múlva dönti el a városi és megyei választás urnája. Tervezik a diadaliveket, kövezik az utcákat, faragják az állványok deszkáit s zsínórozzák a bandérium atilláit — a koronázásra, melyen már a régi magyar testőrség is pompázni fog, a híres gárda, melynek skárlátszín dolmánya, kócsagos forgója, tigris kacagánya s ezüstös paripái hajdanonta sok bécsi szépet fosztottak meg az éjjeli álmok édes nyugalmától.

A ruha most is a régi lesz, de az emberek mások. Hajdan a megyék küldték bele legdelibb ifjaikat, most szolgálatban lévő tisztekből alakítják. Hajdan a testőrség szerepet játszott nem csak az enyelgő szépvilágban, hanem irodalmunk történetében is. Baresay, Báróczi, Bessenyei, Czirjék és Kisfaludy Sándor gárdisták voltak. Azok voltak Görgei és Klapka is. Sok nevezetesség került ki e délceg lovagok sorából, kik 1848 szeptember 11-dikén szépen felmondták a bécsi szolgálatot, és siettek a megtámadott haza védelmére. — Érezték, hogy 1848 nem „nemesi“ díszcsapatot, hanem harcoló katonákat kíván.

Most már a rendek közt nincs különbség, de a „nemesi“ gárda újra föltámad. Az új világban egy képviselője lesz a réginek, ép úgy, mint a „főrendek“ mai táblája. A koronázásnak mindenestre érdekes dísz fog adni, de az államnak nem sokat használ, mert ennek nem pompa kell, hanem munkás emberek.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

(*A nagy emberek házasságai.*) Ádám talán nem volt nagy ember azon értelemben, melyben e szó most használtatik, de ő volt az első ember, és ő ennek folytán élete első évének első napján nősült meg. — A legközelebbi hangzatos név házassági lajtsromunkban Shakespeare: ő 18 éves volt, midőn Hathaway Annát hazavitte, s mikor még maga alig nőtt ki a gyermekévekből, husz éves korában már három gyermek atyja lett. — Nagy Frigyes 21 éves korában (1773. június 12.) kelt egybe Braunsvájgi Erzsébet hercegnővel. — Franklin, a híres észak-amerikai államférfiu és népiró, 24 éves volt és ugyanennyi idős volt Humboldt Vilmos, midőn Dachröden Karolinát elvette. Petőfi, Magyarország legnépszerűbb költője, szintén 24 éves volt, midőn (1847. sept. 8-án) a szellemdus Szendrey Juliát nőül vevé. Mozart 25 éves volt, midőn (1782) a gyönyörű Weber Constanziát, az ünnepelt Lange énekesnő nővérét nőülvette, és e házasság mézes hetei lelkesítették az annyi sok klasszikus dalmű szerzőjét a legszebb szonáták, zongora- és koncertdarabok írására, melyek még ma is minden zenész örömei. Walter Skott is 25 éves volt, midőn Carpenter Karolina Margitnak, hosszú és dicsőségteles élete társnőjének kezét nyújtá. Dante, a nemes flórenci nő Beatrice halála után, kit szerelme által halhatatlanná tőn, 26-dik évében (1291) lépett házasságra a hasonlókép tekintélyes flórenci házhoz tartozó Donáti Gemmával. Hasonló kora volt Voss Henrik, Homer fordítója, midőn Boie barátja nővérét, Ernesztinát nőül vette (1777). Napoleon és Byron 27 évesek voltak, midőn az előbbi (1796) a szép özvegy Beaucharnis Josephinét és az utóbbi a gazdag örökösöt, Milbanke Erzsébet Annát elvette (1815. január, 2.) — A svéd természetvizsgáló Linné 27-dik évében házasodott meg, mikor Hollandiában Clifford bankár kertjében Hartecampban felügyelő volt. — Herder Flaschland Mária Cornéliával 29-dik évében kelt egybe. — Burns Robert (a „skottok Petőfije“) 30 éves korában nősült meg és Schiller (1790. február 22-én) lépett házasságra Lengefeld Karolinával 31-dik évben. — Wieland 32 éves korában nősült meg és Milton az „Elveszett paradicsom“ költője 35 éves volt, midőn házasságát elkezdé. — Bürger 36 éves volt, mikor az évek óta tartó legforróbb vágy után végre szeretett Mollyát hazavitte, kit a halál igen hamar elrabolt tőle. — Lessing 37 éves korában vette el König Éva barátnőjét. — Lu-

ther 42-ik évében lépett Bóra Katalinnal házassági frigyre. — Vörösmarty, a „Szózat“ halhatatlan költője, 43 éves korában (1843. május 9-én) lépett Hymen polgárai közzé, hó szerelme tárgyát Csajághy Laurát vevén nőül. — Buffon 35 éves volt, midőn megnősült. — Goethe 57-dik évét tölté be, midőn Vulpius Krisztinának (1806. október 19-én) kezét nyújtá. — Klopstock, miután Métáját, ki tőle négy évi boldogság után elszakított, harminchárom évig gyászolta, (1791-ben,) 67 éves volt, midőn az özvegy Windheim Johannával második házasságra lépett. — Az „öreg Parr“, egy angol, ki semmi más által nem volt nevezetes, mint ritka nagy kora által, lajstromunk veteránja gyanánt tekinthető: ő ugyanis (utoljára mindenestre) 120-ik évében házasodott meg. — Megemlítjük még, hogy a nevezetességek számából három a legnagyobbak közül, nevezetesen Rafael, Michel Angelo és Beethoven sohasem házasodott meg. — Végül kapcsolatban néhány kiváló példa által azt is megmutathatjuk, hogy nem mindig az élet tavasza és nyara azon ker, melyben nagy emberek legnagyobb műveiket alkották; gyakran az ősz van nekik föltartva, dicsőségük valódi aratását megérlelni. — Michel Angelo nagy festményét „az utolsó ítélet“-et, 59 éves korában kezdte el, és Milton az „Elveszett paradicsomot“ 57 éves korában végezte be. — Zenészek közt a fönnebbi állítás majdnem még gyakrabban bebizonyul. Legújabb keletü tény, hogy Meyerbeer az „Afrikai nőt“ 73 éves korában, halála évében fejezte be; de Gluck is meghaladta már az 50 évet, midőn „Orpheus és Eurydice“ címü dalművét átalakítá, sőt Händel már 85 éves volt, midőn első oratoriumát megírta, és a „Messiást“, leghíresebb művét, csak 67-ik évében írta. — Haydn a „teremtést“ 64 éves korában írta és Beethoven a kilencedik symphoniát 53 éves korában.

Konkoly Dezső.

— (*Elsülyedt falu.*) Feriolo olasz község egy része m. hó 15-kén este a Lago-Maggioreba elsülyedt. A falunak kikötő melletti házai a víz által alkalmasint alámosattak, s így egyszerre hat ház, az azokhoz tartozó istállókkal és más melléképületekkel együtt, s mindennel, a mi bennük volt, elveszett a mélységben. Tizenhét falubeli ember lett a szerencsétlenség áldozata s néhány idegen, kiknek száma még nem tudatik. A hátramaradók rémületét s kétségbeesését szavakkal leírni nem lehet; az egész falu népe gyászol. A szomszéd épületek mind kiürítettek s a mi elszállítható

jóság bennök volt, elvitetett, úgy hogy Feriolo - falu most egy pusztaság, melynek szélén az örvény tátong. A mérő ónt lebocsátották, de hiába, mert 120 lábnyira még nem értek feneket. Ezért némelyek nem a vízmosásnak, hanem még mélyebben fekvő földrétegekben történt vegytani átalakulásnak tulajdonítják e tüneményt.

* (Az angol arisztokraciáról.) Egy angol lap, a „Builder,” egész büszkeséggel ír az angol arisztocracia ifjairól, kik alig érik el ifjúságuk éveit s máris a legszebb tulajdonok által szerzenek nevet. Így a legnagyobb dícséretnek közt említi föl *Amblerley vicomte*-ot, ki dacára fiatal korának, már a parlamentben is kivívta az elismerést, s mint publicistát, szintén jól ismerik. *Lorae marquis* még csak 21 éves, már is igen helyes beszédeket tart az országos ügyek felől, és egy általánosan dícsért munkája van sajtó alatt, mely délővi utazásait ismerteti. A 18 éves *Buta marquis* nem régen a hebroni híres mecsetet látogatván meg, arról igen szépen és tudományosan írt a „Times”-ba. *Lord Milton*, a legelső angol családok egyike, több fiatal társával a kevésbé ismert műveletlen országokban utazik, küzdve és nélkülözve, hogy ismereteket és tapasztalásokat szerezzen. Általában az angol előkelőkről dícséretest lehet mondani és sokszor találkozni a fényesb nevekkal az ipar és kereskedelem terén. A közelebb elhunyt *lord Oakham* (a költő *lord Biron* unokája), egy hajógyárban dolgozott sokáig, hogy tökéletes ismerete legyen a hajóépítészetéről; az előkelő s vagyonos gr. *Caithnes* pedig egy gépgyárban, technikai ismeretek végett, s mint ilyen ő volt az, ki azon hajón, mely *Alexandra* hercegnőt (a trónörökös nejét) Angliába hozta, a hajó gépezetét kormányozta. Az ifju gr. *Grosvenor* és *Southerland* herceg rendes tagjai a londoni tűzoltó társulatnak, s tüzesetek alkalmával már sokszor kimutatták ügyességüket. De nemcsak a férfiak, hanem a nők is megérdemlik az elismerést; az öreg *Southerland* hercegnő a himzési minták készítésében ritkítja párját, a koronaörökös nejeről pedig beszélnek, hogy a legkitünőbb varrónők egyike. Mi mindezeket csak irigykedve olvassuk.

— (A nyomor Londonban.) A gazdag London főváros 4-dikén oly megindító jelenetet élt meg, mely visszautasíthatlan felszólalás volt a közkönyörérzülethez. A brit főváros keleti végén, az

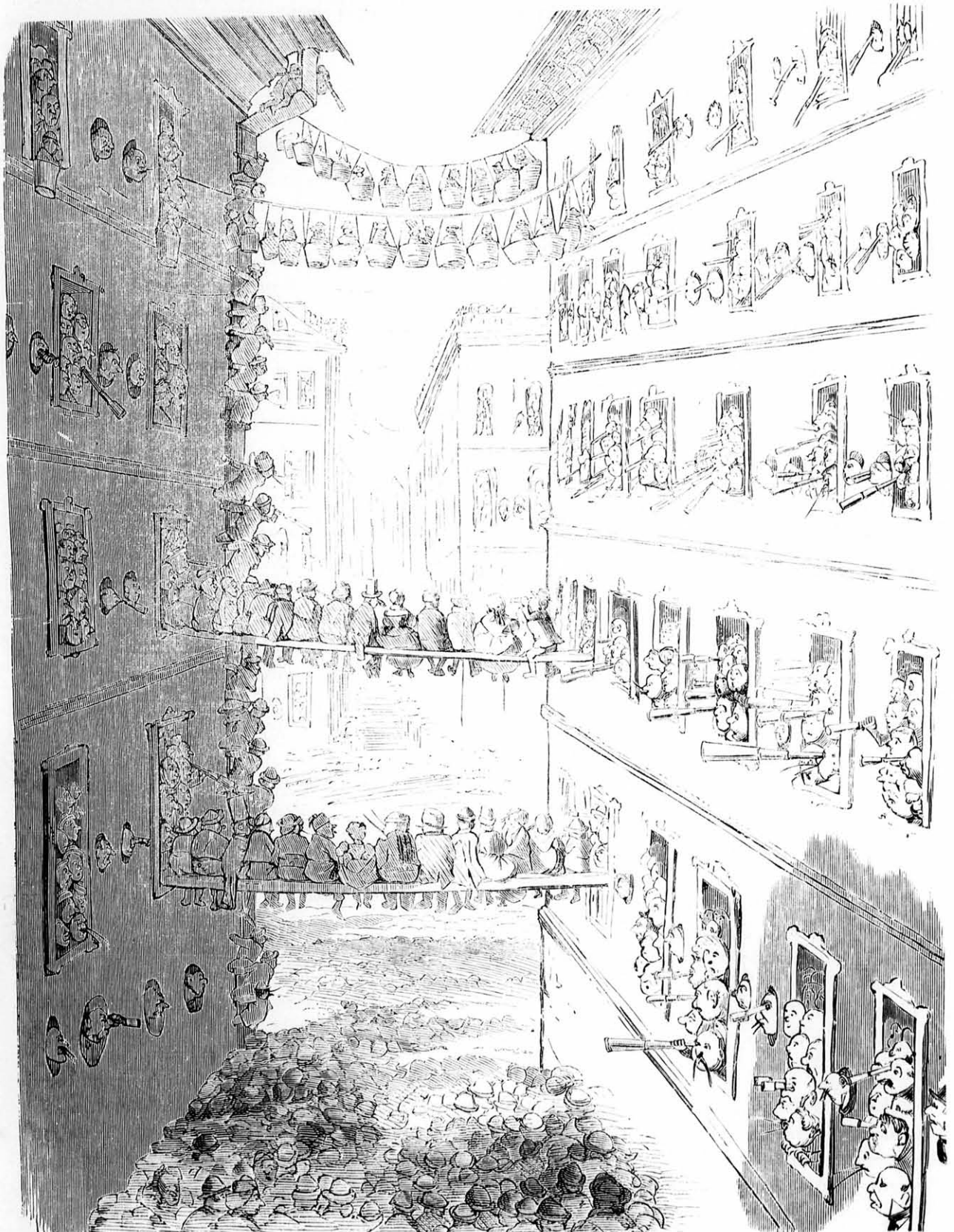
üzletforgalom fennakadása folytán számos gyárban beállították a munkát s ennek következtében egész sereg munkás elvesztette keresetét. E munkások, száma nézve mintegy 1500-an, elsoványodott, sápadt férfiak, szomorú körmenetben egyesültek. Az önkéntesen e célra vállalkozott zenekarral élükön bejárták London főúcait, mi közben a szünetelő munkások panaszdalát énekelték: „We have no work to do!” („Nincs munkánk!”) Átmentek a város főrésznél, a lordmajor lakása előtt, a nagy klubok utcáin s a magas arisztocracia csöndes városnegyedén. A szomorú csapat e keserves körmenete a családokkal együtt feles számmal éhgyomorral gyűlt össze, s a hosszú fárasztó ut bizonyára soknak igen keserves volt. E munkások rendszeretetés becsületességét általában egyhangulag dícsérik. A körmenet után küldött-séget menesztettek a miniszteriumhoz, mely által kéri a kormányt, hogy közmunkák által adjon nekik alkalmat az élet fentartására nélkülözhetlen keresetre.

— (Gyönyörűséges országgyűlés.) A washingtoni senatus és képviselőház elhatározta, hogy ezután a kongressus csarnokaiban nem szabad pálinkát árulni. Pálinkás butykosokat azentul is hordanak magokkal a képviselő urak.

— (Különös tüzelő anyag.) A „Rosetta” gőzhajó Dublinból Bristolba utazván, ellenkező szelek által feltartóztatott annyira, hogy elfogyott rajta a tüzelőanyag. Hogy a gép meg ne álljon, mit tehetett egyebet, belehánt a tűzbe 400 darab hizott sertést, mely része volt a szállítmánynak, s ez uton szerencsésen megérkezett a vihar dacára a kikötőbe.

— (A legújabb divat.) A párisi nők piei kis kalapok alatt óriási hajesomókat hordanak. A leg-elegánsabb hajszin most a szőke, s a vörhőnyeges már nem divatos. A ruhák végtelen rövidék. Krinolinról szó sincs s a legelegánsabb hölgyek csak egy könnyebb alsó ruhát hordanak. A ruhák uszálya óriási. A ruhákon hátul egy fodor sincs, elől pedig hatalmas a fodrozat. A ki az így öltözött hölgyeket távolról látja, azt hihetné, hogy hátra felé mennek, mint a rák. A férfiak rövid kabátot viselnek, mely a lovászmesterek zubonyaira emlékeztet, hatalmas inggallért, térdig érő eszimat s kis kalapot. Képzeltető-e ennél valami izléstelenebb?

A koronázáskor.

(Rajzolta *Jankó János.*)

A koronázási menet alkalmára némely vállalkozó 2—300 forintért ad bérbe egy-egy ablakot. Hogy minél több jövedelmet hajtssanak, a menet útjába eső házakat tán így lehetne értékesíteni!

* (Az orsz. magyar képviseleti társulat) által saját helyiségeiben (Akadémia-palota II. em.) rendezett s nagyobbreszt új tárgyakkal bővített második „Régiesség-tárlat“ u. m.: régiségek, ékszerök, fegyverek, régi képek, bronzok és más egyéb ritkaságok, fél millió forint értékben megnyitván, a t. o. közönség, szakértők és műkedvelők figyelmébe ajánlatik. A tárlat közzemlére nyitva áll: hétköznap reggeli 9 órától, ünnep- és vasárnapokon reggeli 10 órától esti 6 óráig. Belepti díj: csütörtökön 1 forint, a midőn is társulati elnök Pulszky Ferenc ur, déli 12 órától 1 óráig, a régiség-tárgyak felett érdekes magyarázatokat tartand. Egyéb hétköznapokon 30 kr. Ünnep- és vasárnapokon pedig 20 kr. A tárgyak magyarázó szövege a pénztárnál kapható. Ezen második régiség-kiállítás csakis egy hóig lesz szemlélhető.

* (Az igazságügyminiszter felzáróltja) azokat, kiknek néhai Kis Ernő honvéd-altábornagy-hagyatékához igényök van, hogy e hó 31-keig azt bejelentsék.

* (A terézvárosi képviselőválasztás) vasárnap reggel történt meg. Újlag Gorove István kereskedelmi minisztert választák meg egyhangulag, kit már most harmadiszben ért e bizalom. Este a választók fáklázsmenettel üdvözölték képviselőjüket.

* (A magyar történelmi társulat) alakító közgyűlése május 15-kén d. u. 4 órakor tartatik meg az akadémia palotájában. A társulat felhívásai oly nagy pártolásban részesültek, hogy kétszernél is több aláíró gyűlt össze, mint a mennyi a megalakulásra szükséges számkint megalapítva volt.

— (Az 1848-diki első magyar miniszterium arcképcsarnoka) egy lapon, igen csinos könyvmatu kiállításban megjelent Pfeiffer Ferdinánd pesti könyvkereskedésében a ára 1 ft. 50 kr. A nevezett könyvkereskedéshez intézett megrendelések gyorsan teljesítenek.

* (Haldózások) Athanackovics Plato, a bácsi g. kath. egyház püspöke, ki 1848-ban a vallás-és közoktatásügyi magyar miniszterium egyik osztályfőnöke volt, néhány nap előtt Újvidéken meghalt. Temetésére végrendeletileg 17 ezer forintot hagyott. — A pécsi káptalan Vörös Mihály apát és kanonoknak e hó 22-dikén, élete 73-dik évében bekövetkezett halálát jelenti. — Egerből pedig írják, hogy Szankóczy András honvédtörzstiszt és a hevesmegyei honvédségélyző egylet elnöke halt meg élete 61. évében, april 22-én.

* (Kinevezések:) Liptay Béla képviselő Baranyamegye főispánjává; Bünches Frigyes, e minden időkben érdek szabadelvű szász hazánkfia pedig az erdélyi legtöbb törvényszék közbírájává. Az igazságügyminiszteriumhoz Kovács János, Farkas Géza és Szabó Ágost kir. táblai titkárokkul. A kinevezésekkel mostanság fölmentések szokván járn: Czernyus Andor mentetett föl Baranya főispánjától.

* (Kinevezések.) Bösz János, bogrányi főtanító, 43 éves tanítói pályája elismerésül, s Stern Jakab, pozsonyi kereskedő, az utóbbi hadjárat alatt szerzett érdemeinél fogva, érdemkeresztet kaptak; hasonló érdemeinél fogva 5 Felsőga elismerése nyilváníttatott dr. Havas Ignác, dr. Szabó Alajos, Szupa György, Grün János, Vecsey Sán-

dor, Kozmovszky Antal, Preuszner József, Wimmer Antal, Weiss Bernát, Gamperl Alajos, dr. Iorváth György és dr. Csajághy Bélának, továbbá Schossberger Henriknek, valamint gróf Szapáry Istvánné született gr. Ráday Borbálának és Staffenberger Máriának.

* (A Pest jőzsefvárosi tisztújítási bizottmány) apr. 25-ikén a nemzeti lovardában hosszú gyűlést tartott, melyben a kijelölt bizottságba: Röck Szilárd, Sztupa György és Korcsák József választattak meg. A városi tisztikar fő állásaira pedig a következők ajánlattak s nyertek többséget: főpolgármester Szentkirály Mór; főkapitány: Thaisz Elek; alpolgármester: Gamperl Alajos; főbíró: Agorasztó Miklós, ki ellenében ajánlott Thanhoffer alig kapott 7—8 szavazatot.

* (Benedek tábornagyt meglopták.) A Könniggrätzi csata nagyhirű vezére most Grácban lakik. Egyik éjjel betörték ablakait s ismeretlen kezek elvitték összes rendjeleit; más semmit sem vittek el, pedig értékesb arany és ezüstneműek fekdtek mellette.

* (Az orszdgyűlés,) mint hallani, május 8-kán kezd meg ismét működését, s a koronázásig fog ülésezni, a mikor őzig elnapolják.

* (A belügyminiszter,) b. Wenkheim Béla, általános elfogadási napokul hétfőt és pénteket tűzte ki 11-től 1 óráig.

* (A budai honvédsírok.) A pesti polgárság némely köreiben azon terv merült föl, hogy jövő hónapban, a budai ostrom évfordulóján, a budai honvéd-sírokat ünnepélyesen megkoszorúzzák. Ez nagyobb szabásu menettel történék, s női kezek tűznék fel az elhullott jó vitézek egyszerű fakesztjeire a horostyán-koszorút.

* (Nem lesz trafik!) hanem még várni kell a jó dohányra, mert csak a jövő 1868-ban töröltetnék el, ha igaz a bécsi lapok hira. A dohánymonopolium megszünite esetére háromféle adó vetetnék ki: a dohánytermelésre, a dohányt feldolgozó gyárakra és a dohánykereskedésre.

* (Az észak-amerikai államok Pesten) konzul-ságot akarnak fölláttítani s e végott már érintkezésbe is léptek a magyar kormányval.

* (Nőváltostatások.) Wurst Ede pozsonyi polgár vezetéknevének „Vörös“-re, s Frádingyer János zalaegerszegi lakos vezetéknevének „Földi“-re változtatását a belügyminiszterium megengedte.

* (Emléket Mudáchnak!) Pap Károly, Nógrádme-gye 1861. alk. aljegyzője a „Honban“ nyilt levelet intézett Madách legjobb barátjához, Szontagh Pálhoz, ki a képviselői széken utódja lett, hogy léptesse életbe az eszmét, miszerint az „Ember tragédiája“ bölcs költőjének, Nógrád lelkes fiának, a megye székvárosában, Balassa-Gyarmaton emlékszóbor állitassék. Vajha e fölhívás ne hangzanék el erédménytelenül.

* (Képviselő-választás.) Szentes városa egyhangulag Pulszky Ferencet választá képviselőül. Ez alkalommal Szentesen egy nevezetes, nagyon korszerű határozatot hoztak. A választási bizottmány ugyanis az ottani izraelita hitközségre is kiterjeszté a választási törvényt, s meghívta őket a választásra.

* *(Hamis körlevél)* utazgatnak a vasuton s aljas mestersegüket különösen a Vác és Kiskujvár közti vonalon átik, annyira, hogy a vonat-vezetők a váci állománál mindig hangosan figyelmeztetik az utasokat az elővigyázatra.

* *(Fiuméba a királyi biztos)* már megérkezett Cséh útv. tanácsos ur személyében. Megérkezése újra kitették a magyar lobogókat. A kir. biztos eddigi magatartása nagyon megnyerte a fiumeiek tetszését. Schmaich városkapitány legutóbbi tette az, hogy Aranyvári Emilia kiasszonynak, kit a fiumeiek hívtak meg az ottani színpadra, megtiltotta, hogy egy magyar tánchoz magyarosan öltözködjék s három színi szalagot viselhesen. A táncosnő azonban nem hajtott a tilalomra s volt taps-vihar, midőn magyar ruhában a színpadra lépett. Jelen volt Smaich ur is, s hihetlen, de igaz, hogy ő maga szintén tapsolt.

* *(A fiumei követválasztás)* f. hó 26-án ment végbe, s 126 szavazattal 1 ellenében Radich ügyvéd választotta meg képviselőül a horvát országgyűlésre, ki a fiumei független párt s a Magyarországgal való közvetlen unio határozott híve. A választás eredménye nagy örömmel fogadtatott, melynek nyilvánításul az egész város kitűzte a nemzeti zászlókat.

* *(Gyöngyösről az erdélyi kir. kormányzósághoz)* oly átirat érkezett a közelebbi napokban, mely németül volt írva, s a mi ott nagyon feltűnt. Pedig ép s városról szoktak mondani, hogy helyén van, mint Gyöngyös. Hanem biz most az egyszer nincs helyén Gyöngyös.

* *(Az Oldhországból lakó csángó magyarokra)* a „Kol. K.“ ismételve felhívja a magyar kormány és országgyűlés figyelmét, s cikkében különösen kiemeli, hogy nagyobbára csak lengyel és olasz papjaik vannak, s a magyar protestánsok részben már megtették a szükségeseket, remélhető tehát, hogy s káth. kőpapaig nem mulasztandja el azokat, s csángó híven a magyar főgyház hatásága alá vesdi, mi a protestánsoknál szemben sem tagadtatott meg a román kormány által. Együttal a kultusminiszter az őpapság gondosságába ajánlja a bessarábiai és bukovinai sok ezerre menő magyar ajkúakat.

* *(A porosz király)* a fehérmegyei csapdi magyar község templomának fölépítésére 500 főt küldött.

* *(Dr. Csapkovy L. hadnoka)*, ki 1849-ben Kálföldre ment, s most egyike ott a legelőkelőbb polgároknak, s napokban utazott keresztül Pesten gőzvonaton Bukácsaba, hová az amerikai kormány diplomatiail küldetésével bista meg.

Irodalom.

— *(Benedek Gyula kiadásában)* következő újabb művek jelentek meg:

1. *(Háttérkép)*, írtá Újváry Géza, új irodalmunk egyik legfontosabb tagja, kit olvasóink lapunkban megjelent szép költészetű és újra átdolgozott után is ösmernék, melyekből egy újabb műve számunkban is adunk. Összintén óhajtjuk, hogy e kötet közzéadására ne szolgáljon neki úrtüggyil s megkönnyítse, hanem haladékon előbbre a szépen megkezdett munkát. (Ára ezen kötetnek 1 ft.)

2. *(Háttérkép)* történelmi regény *Jósika Miklósról*, két kötet, egyes ára 1 ft. E kötetek Jósika Miklós regényei „új glebeo kiadásnak“ folytatását képezik.

3. *„Az esküdtársak Magyarországon“* kései könyv Részó Ensel Bándortól. A mint esküdtársaink életbelépnek, minden bíró, ügyvéd és esküdt polgár számára nélkülözhetlen kései könyvet képezend. Ára 1 ft. 50 kr.

4. *„A magyar nyelv teljes szótárának“* 6-ik füzeté; ára 50 kr. Balagi ezen kitűnő szótára a *Fel* szótól a *Gyep* ig terjed.

— *(Szepesi Inre kegyesrendi áldonar)* s akadémiai tag latin nyelven írt a főt és ngos Bíró László szathmári püspökhöz intézett ódát adott ki a magyar- s erdélyországi kegyesrendiek nevében.

— *(„Beszélyek“)* írta Tótvölgyi Titusz, tshetségesebb novellistáink egyike, kit „Az ál-prófeta“ című elbeszélése után lapunk olvasói is ösmernék. Jelen egykötetes gyűjteménye (ára 1 ft.) a Vas-ember, A haszonbérlek, és A paradói kápolna című munkáit tartalmazza. A kötet Jókai Mórénak van ajánva.

Szerkesztői üzenetek.

— *Kassára*: T. J-nak. Az teljesen megegyezik irányunkkal, miről tanakodik testvérilapunk legközelebbi száma. A rajz jó s megjelenése után óhajtatást készséggel teljesítjük.

— *Lepesénybe*: Cs. Ö-nak. Sorai vételekor már utban volt, s eddig tén kezéhez is jutott.

— *Veszpréme*: M. M-nak. Hasonló közleményeket a többiről is kérünk. Az aláírt álnévet nem igen tartjuk alkalmasnak s ha megengedi, az igazít fogjuk használni.

— *Kis-Morjára*: Sz. L-nak. A fennforgó kérdés alkalmából tudathatjuk, miként azon hír, mintha a pesti kir. főpostajagazgató Gerove keresk. miniszter ő exja irányában nem illőleg viselte volna magát, sőt hogy Budára is felutott panaszszal ő felségéhez, — a hivatalos „Budapesti Közlöny“ régebbs jelentése szerint teljesen valótlan. Efféle hírek könnyen keletkeznek s még könnyebben terjednek.

— *Török-Kanizsára*: R. J-nak. Azt hisszük, hogy megkaphatók; ezen ügy azonban a szerkesztőségtől egészen különvált s azért kérünk egyenesen kiadónkhoz fordulni.

— *Aradra*: Sz. Ö-nak. Valóban csinos dolgozat. Azonban annyira a materializmus „Hiszekegyének“ látszik, hogy e miatt nem adjuk ki. A mi böleket is kétségbe ejt, hívőket bizonyosan meg fogná botránkoztatni; ezt pedig kerülnék.

— *Hajdu-Doroghra*: T. M-nak. Azonnal nem engedni a tőr, azonban nem fog elmaradni, annál inkább, mert egy-két megjegyzést mi is hozzá akarunk iktatni.

— *Szavásra*: S. S-nak. Az elbeszéléstétele nem igen kerülhet közlésre, mert olyanműekkel nagyon el vagyunk halmozva; s a másik cikknek hátránya pedig az, hogy az e lapok szerkesztője által közrebocsátott „Arcisme“ Hartlebennél épen most ért második kiadást s így ezen tárgy ismertetése már körkészen forog. A régiekhez hasonlókat találnak nálunk legszíveseb fogadtatásra.

— *Dobro*: P. F-nak. Ily jó rajzok és leírásokban szeretnők kies Erdélyünk minél több nevezetességét ösmertetni. A politikai életre vonatkozó tudósításait is örömmel vesszük a „Heti Posta“ számára.

— *Kun-Szent-Miklóra*: Sz. G-nak. Óhajtatásának készséggel tesszünk eleget, s lapjaink mindig készséggel üdvözlők önt.

— *Nápolyba*: Ó. L-nak. Az illető ur nem lakik Pesten, így hát a levél póstai uton kerül keze közé. A másik helyről várjuk a választ vagy küldeményt, s ha ez megjő, rögtön utnak is indul.

— *Budára*: V. F-nak. A rajz jó, s hogy közzé tegyük, csak szövegét várjuk. A másikat nem kellene lerajzolni, ha megkaphatók eredetijét.

— *Pesten*: E. K-nak. Ily szerkezetű közlemény csak szaktudományi könyvbe, s nem vegyes olvasó közönség elé való.

— *Pesten*: R. B-nak. Igen sajnáljuk, hogy épen azon év-folyamok nincsenek birtokunkban.

— *Arangos-Maróthra*: T. N-nak. A „Heti Posta“ legközelebbi számába jön, miután annak 4-ik számában jött szintén egy efféle tárgyra vonatkozó közlemény.

— *Csemeghy Ignác urnak*: V. K. a Nagy J. urnak küldött levelet kézbe adta, de ön elfeledte abban lakhelyét megírni. Sziveskedjék azt mielőbb közölni Mikár Zsigmond urral, ki Pesten lakik, királyutca. 73. sz. a.